

Науменко Світлана Олександрівна —

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

Коло наукових інтересів: тестові технології; міжнародні порівняльні дослідження якості загальної середньої освіти; моніторинг якості освіти.

e-mail: sveta_naum@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8279-4427>

DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-1-5-15>

УДК 373.5.091.26-026.912-021.462(417+477)

ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У ВЕКТОРАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

У статті представлено європейський досвід запровадження зовнішнього незалежного оцінювання на рівні базової середньої освіти та окреслено перспективи його застосування в Україні. На прикладі освітньої системи Ірландії висвітлено процедуру організації і проведення зовнішнього незалежного оцінювання (державних іспитів) по закінченню закладів базової середньої освіти (молодшого циклу середньої школи). Представлено мету цих іспитів, процедуру вибору здобувачем освіти (учнем, випускником) навчальних предметів.

Охарактеризовано іспити з географії та «наука». Описано форми тестових завдань, які містилися у тестах з цих предметів на звичайний (стандартний) та вищий рівні (2018 р.), та здійснено аналіз тестових завдань.

Виявлено, що перспективами зовнішнього незалежного оцінювання на рівні базової середньої освіти в Україні у векторі європейського досвіду є: запровадження державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання; використання відкритих тестових завдань (разом із закритими) у тестах з різних предметів; розміщення практико-орієнтованих завдань у тестах.

Ключові слова: зовнішнє незалежне оцінювання; Ірландія; молодший цикл середньої школи; Junior Certificate; іспит; географія; біологія; хімія; фізика; закрите тестове завдання; відкрите тестове завдання.

Постановка проблеми. Базовий закон освітнього права в Україні «Про освіту» (2017) закріплює нову для вітчизняної освітньої системи норму, яка передбачає можливість застосування зовнішнього незалежного оцінювання (далі – ЗНО) як форми державної підсумкової атестації (далі – ДПА) на рівні базової середньої освіти (наприкінці 9-го класу для здобувачів освіти 14-15 років). Так, відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту» (пункт 8) результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання [1].

9. Plan zakhodiv na 2017-2029 roky iz zaprovadzhennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» (zatverdzhenyi Rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 hrudnia 2017 roku № 903-r) [Elektronnyi resurs] // Osvita.ua. – Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/ser_osv/58586/.
10. Sysoieva S. O. Osvitni systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu: zahalna kharakterystyka : navch. posib. [Elektronnyi resurs] / S. O. Sysoieva, T. Ye. Krystopchuk ; Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. – Rivne : OVID, 2012. – 352 s. – Rezhym dostupu: <http://elibrary.kubg.edu.ua/4390/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>.
11. Sytnyk O. I. Suchasni tendentsii rozvytku osvity doroslykh v Irlandii : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / O. I. Sytnyk. – Chernihiv, 2017. – 20 s. : rys.
12. Background Paper and Brief for the Review of Junior Cycle Geography (November 2016) [Electronic resource] // NCCA. (An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim Agus Measúnachta. (National Council For Curriculum And Assessment). – 2016. – 45 p. – Access mode: https://www.ncca.ie/media/1184/geog_bgp_for_consultation_nov.pdf.
13. Curriculum. Senior cycle [Electronic resource] // Curriculum ar líne. (Curriculum online). – Access mode: <https://curriculumonline.ie/senior-cycle/curriculum>.
14. Description OF Certificate Examinations. The Junior Certificate Examination [Electronic resource] // Coimisiún Na Scrúduithe Stáit (State Examinations Commission), Corr na Madadh, Baile Atha Luain, Co. na hIarmhí (Cornamaddy, Athlone, Co. Westmeath). – Access mode: <https://www.examinations.ie/?l=en&mc=ca&sc=sc>.
15. Junior Certificate Examination, 2018. Geography – Higher Level (2018. S28) [Electronic resource] // Coimisiún na Scrúduithe Stáit. (State Examinations Commission). – 2018. – 21 p. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/content/file/pdfs/2/27945c08-547f-4dc6-bb24-5e2f15acc642.pdf>.
16. Junior Certificate Examination, 2018. Geography – Ordinary Level (2018. S27) [Electronic resource] // Coimisiún na Scrúduithe Stáit. (State Examinations Commission). – 2018. – 19 p. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/content/file/pdfs/0/0419d42c-8e4f-4148-8afd-f9ed79f85c4f.pdf>.
17. Junior Certificate Examination, 2018. Science – Higher Level (2018. S26) [Electronic resource] // Coimisiún na Scrúduithe Stáit. (State Examinations Commission). – 2018. – 20 p. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/content/file/pdfs/2/23be31f6-7f31-43f6-9a53-db08c1473cd6.pdf>.
18. Junior Certificate Examination, 2018. Science – Ordinary Level (2018. S25) [Electronic resource] // Coimisiún na Scrúduithe Stáit. (State Examinations Commission). – 2018. – 20 p. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/content/file/pdfs/9/9c0e7c90-f2dc-40d5-9f33-a6fbb09afc72.pdf>.
19. Junior Certificate Geography [Electronic resource] // Studyclix. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/subjects/junior-certificate/higher/geography>.
20. Junior Certificate Science [Electronic resource] // Studyclix. – Access mode: <https://www.studyclix.ie/subjects/junior-certificate/higher/science>.
21. Junior Cycle Subjects [Electronic resource] // Curriculum ar líne. (Curriculum online). – Access mode: <https://curriculumonline.ie/junior-cycle/junior-cycle-subjects>.

Науменко С. А., кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник, старший научный сотрудник отдела мониторинга и оценивания качества общего среднего образования Института педагогики НАПН Украины

ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕШНЕГО НЕЗАВИСИМОГО ОЦЕНИВАНИЯ НА УРОВНЕ БАЗОВОГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ В ВЕКТОРЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ОПЫТА

В статье представлен европейский опыт внедрения внешнего независимого оценивания на уровне базового среднего образования и намечены перспективы его применения в Украине. На примере образовательной системы Ирландии освещены процедуры организации и проведения внешнего независимого оценивания (государственных экзаменов) по окончании учреждений базового среднего образования (младшего цикла средней школы). Представлена цель этих экзаменов, процедура выбора соискателем образования (учеником, выпускником) учебных предметов.

Охарактеризованы экзамены по географии и «науке». Описаны формы тестовых заданий, которые содержались в тестах по этим предметам на обычный (стандартный) и высший уровни (2018 г.), осуществлен анализ тестовых заданий.

Выявлено, что перспективами внешнего независимого оценивания на уровне базового среднего образования в Украине в векторе европейского опыта являются: введение государственной итоговой аттестации в форме внешнего независимого оценивания; размещение открытых тестовых заданий (вместе с закрытыми) в тестах по различным предметам; размещение практико-ориентированных заданий в тестах.

Ключевые слова: внешнее независимое оценивание; Ирландия; младший цикл средней школы; Junior Certificate; экзамен; география; биология; химия; физика; закрытое тестовое задание; открытое тестовое задание.

Naumenko S., Ph.D., Senior Researcher, Senior Researcher at the Department of Monitoring and Evaluating of the Quality of Secondary Education, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

PERSPECTIVES FOR INDEPENDENT EXTERNAL EVALUATION AT THE LEVEL OF BASIC SECONDARY EDUCATION IN UKRAINE IN THE VECTORS OF EUROPEAN EXPERIENCE

The article presents the European experience of introducing independent external evaluation at the level of basic secondary education and outlines the perspectives for its application in Ukraine. In particular, using the example of the educational system in Ireland, the procedure for organizing and conducting the independent external evaluation (state examinations) after the completion of institutions of basic secondary education (junior cycle of secondary school) was highlighted. The purpose of these exams, the procedure of selecting by education seekers (pupil, graduate) of educational subjects was presented. It is emphasized that by passing the independent external evaluation (state examinations) for the completion of the junior cycle of secondary school (Junior Certificate), the compulsory education in Ireland for applicants aged 14-15 is completed. Studying at the next level of education is optional, and, having received Junior Certificate, Irish people may go to work.

It was found out that for obtaining Junior Certificate, the education seekers pass the exams from 8 to 9 subjects. While, the examinations in English, as well in the state (Irish (Gaeilge)) languages and mathematics are compulsory but exams from other subjects – at the choice of the applicant. Among the list of subjects to choose from are the modern foreign languages (French, German, Spanish or Italian), geography, history, music, science (physics, chemistry, biology); visual art; home economics; materials technology (wood); metalwork; technical graphics; Latin and Ancient Greek; Jewish studies etc.

An exam for each subject the education seekers may pass at an ordinary (standard) or higher level.

The examinations in geography and science for the Junior Certificate were described. In particular, their forms were presented, the forms of test tasks containing the tests for the ordinary (standard) and higher level (2018) were described, and the analysis of the test tasks was performed. It is found that the tests contain closed and open test tasks. Open tasks are represented not only by the tasks of writing down of a word in each statement (sentence), but also by the tasks with a long answer, where the education seeker must describe or explain some phenomenon or process.

The tasks require from education seekers to demonstrate the ability to apply their knowledge, skills and abilities in new and changed situations, the ability to analyze and explain, and so on. The practice-oriented direction of tasks shows that education seekers meet geographic, biological, chemical, physical and other objects, phenomena and processes in everyday life.

It was revealed that the prospects of independent external evaluation at the level of basic secondary education in Ukraine in the vector of European experience are: 1) introduction of the state final examination in the form of independent external evaluation. Moreover, its goal is not only to assess the level of educational achievements of education seekers, but also to help them with the choice of direction (specialization) at the next level of education; 2) introduction of open test tasks (together with closed ones) in tests on various subjects; 3) introduction of practical-oriented tasks in the tests.

Key words: independent external evaluation; Ireland; junior cycle of secondary school; Junior Certificate; exam; geography; biology; chemistry; physics; closed test task; open test task.